

Жандитдин Е.Б.
аты-жөні ФИО

Терроризмге қарсы қорғауды қамтамасыз ету жөніндегі типтік нұсқаулық

Азаматтар жаппай болатын объектінің басшылары мен персоналы міндетті:

1. Жарылғыш құрылғыға ұқсас бөтен күдікті зат табылған кезде.

- басшының нұсқауы бойынша немесе өз бетінше "102" телефоны бойынша ПО кезекші бөліміне (полицияға), "112" - құтқару қызметіне объектінің атауын, оның мекенжайын, заттың табылған уақытын көрсете отырып, болған жағдай туралы хабарлау;

- құқық қорғау органдары, авариялық-құтқару қызметтері келгенге дейін персонал мен келушілерді хабардар ету және эвакуациялау шараларын қабылдау, күдікті зат табылған жерге кіруді қоршау және жабу.

Күдікті затқа жанасуға, оны өз бетімен ашуға, орнын ауыстыруға және жабуға, сондай-ақ затқа жақын жерде радио және ұялы байланыс құралдарын пайдалануға үзілді-кесілді **тыйым салынады**;

Есіңізде болсын! Заттың сыртқы түрі оның нақты мақсатын жасыра алады. Жарылғыш құрылғылар үшін камуфляж ретінде кәдімгі сөмкелер, пакеттер, ораулар, қораптар, ойыншықтар және т. б. қолданылады.

- материалдық құндылықтар мен құжаттар бар үй-жайларды жабу, қажет болған жағдайда оларды эвакуациялау шараларын қабылдау;
- құқық қорғау органдары, авариялық-құтқару қызметтері өкілдерінің келуі бойынша оларды жағдай туралы хабардар ету, күдікті затты табу орнына қол жеткізу мүмкіндігін қамтамасыз ету, одан әрі олардың нұсқауы бойынша әрекет ету;
- объектінің одан әрі жұмысын жаңарту мүмкіндігі туралы ақпарат алып, өзінің қызметтік міндеттерін орындауды жалғастыру.

2. Телефон арқылы объектіні миналау қаупі туралы хабарлама алған кезде.

- телефон аппаратында нөмірді анықтау автоматы болған жағдайда анықталған нөмірді дәптерге жазыңыз;
- автоматты жауап бергіш функциясы бар болса, оны белсендіріп, сөйлесудің барлық барысын жазуға тырысыңыз;
- егер көрсетілген функциялар болмаса, сөйлесуді сөзбе-сөз есте сақтауға тырысыңыз, мүмкіндігінше оның мазмұнын қағазға жазуға тырысыңыз;
 - әңгіме барысында қоңырау шалушының жынысын, жасын, сөйлеу ерекшеліктерін (дауыс, сөйлеу қарқыны, айтылу, сөйлеу мәнері және т. б.) байқаңыз.);
 - дыбыс фонын (шу, дыбыс, дауыс) белгілеңіз);

- қоңырау сипатын белгілеңіз (қалалық немесе қалааралық);
- сөйлесудің нақты уақыты мен ұзақтығын бекітіңіз;
- басшының нұсқауы бойынша немесе өз бетінше "102" телефоны бойынша ІІО кезекші бөліміне (полицияға), "112" - құтқару қызметіне объектінің атауын, оның мекенжайын, заттың табылған уақытын көрсете отырып, болған жағдай туралы хабарлау;
- құқық қорғау органдары, авариялық-құтқару қызметтері келгенге дейін эвакуациялау шараларын қабылдау мақсатында персонал мен келушілерді хабардар ету;
- материалдық құндылықтар мен құжаттары бар үй-жайларды жабыңыз, қажет болған жағдайда оларды эвакуациялау шараларын қолдану;
- құқық қорғау органдарының, авариялық-құтқару қызметтерінің өкілдері келген соң оларды жағдай туралы хабардар етіңіз, объектінің аумағы мен үй-жайларына кіру мүмкіндігін қамтамасыз етіңіз, одан әрі олардың нұсқауы бойынша әрекет етіңіз;
- ары қарай жұмысты жалғастыру мүмкіндігі туралы ақпарат алғаннан кейін, қызметтік міндеттерді орындауды жалғастырыңыз.

Қазіргі уақытта телефон салынған жарылғыш құрылғылар туралы, адамдарды кепілдікке алу, қорқытып алу және бопсалау туралы ақпаратты қамтитын мәліметтерді хабарлау үшін жиі пайдаланылатынын ескере отырып, бірде-бір **осындай сигналды назардан тыс қалдырмаңыз!**

Мүмкіндігінше, мекеменің ресми анықтамалықтарда көрсетілген телефондарын нөмірді автоматты анықтағыштармен және жазу аппаратурасымен жабдықтау қажет.

3. Қауіп жазбаша түрде түскен кезде

Қатерлер жазбаша түрде мекемеге пошта арқылы да, сондай-ақ әр түрлі анонимдік материалдарды (*жазбалар, жазбалар, дискетадағы Ақпарат және т.б.*) табу нәтижесінде де түсе алады.

Қауіпті сипаттағы материалды алғаннан кейін құжаттың мазмұнымен таныс адамдар тобын шектеу, сондай-ақ оны сақтау және құқық қорғау органдарына уақтылы беру шараларын қабылдау қажет.

Осы мақсатта:

алынған материалмен барынша сақ болу керек, мүмкіндігінше оны таза, тығыз жабылатын полиэтилен пакетке буып-түйіп, тығыз папкаға салу керек;

құжатта саусақ іздерін қалдырмауға тырысыңыз;

- егер құжат конвертке түссе, оны ашу конверттің жиегін қайшымен мұқият кесіп, сол немесе оң жағынан ғана жүргізіледі.;
- барлық түскен материалдарды сақтаңыз: мәтіні бар құжаттың өзін, кез келген салыным, конверт және орамды;

- келіп түскен материалдар тігілмеуге, жабыстырылмауға, оларға тіркеу мөртабандарын қоюға, жазулар жасауға, мәтіндегі жеке орындарды баса көрсетуге немесе сулауға, қарарлар мен нұсқауларды жазуға болмайды, сондай-ақ оларды жууға және бүгуге тыйым салынады.

4. Объектіде террористік акт жасау кезінде

4.1. Жарылыс құрылғысы жарылған кезде:

- оқиға туралы дереу құқық қорғау органдарына, ТЖМ бөлімшелеріне, аудан әкімшілігіне хабарлаңыз, жедел жәрдем шақырыңыз;

- шараларды жоюға, адамдарды құтқаруға және оларды қауіпті аймақтан шығаруға, зардап шеккендерге көмек көрсетіп, мекемелеріне жіберуге жұмсау;

- оқиға орнына бөгде адамдарды жібермеңіз;

- адамдардың өмірі мен денсаулығына қауіп төндіретін заттар табылған жағдайда, қауіпті аймақты адамдарды зақымдау мүмкіндігін болдырмайтын қашықтықта қоршауға, аталған аймаққа бөгде адамдар мен көлікке жол бермеуге шаралар қолданыңыз;

- құқық қорғау органдарының, авариялық-құтқару қызметтерінің өкілдері келген соң оларды қалыптасқан жағдай туралы хабардар етіңіз, оқиға орнына қол жеткізу мүмкіндігін қамтамасыз етіңіз, одан әрі олардың нұсқаулары бойынша әрекет етіңіз.

4.2. Адамдарды кепілге алу кезінде:

- қалыптасқан жағдай туралы дереу құқық қорғау органдарына хабарлаңыз;

- адамдарды қауіпті аймақтан шығару, зардап шеккендерге көмек көрсету және қажет болған жағдайда оларды емдеу мекемелеріне жіберу шараларын қабылдаңыз;

- өз бастамаңыз бойынша террористермен келіссөздер жүргізбеңіз;

- құқық қорғау органдарының және құтқару қызметкерлерінің, медициналық көмек автокөлігінің объектіге кедергісіз өтуіне шаралар қолданыңыздар;

- құқық қорғау органдарының қызметкерлері келген соң өздерін қызықтыратын ақпаратты алуға көмек көрсетіңіз;

- қажет болған жағдайда адамдардың өмірі мен денсаулығына зиян келтірумен байланысты болмаса қылмыскерлердің талаптарын орындаңыз, қылмыскерлерге қайшы келмеңіз, айналадағы және өзіңіздің өміріңізге тәуекел етпеңіз;

- қарудың қолданылуына және адам құрбандарына әкелуі мүмкін әрекеттерге жол бермеңіз.

4.2.1. Егер сіз өзіңіз кепілгер болсаңыз:

- басып алынған сәттен бастап өз іс-әрекеттерін бақылау және босатылуға ықпал етуі мүмкіндіктің бәрін қолдану;

- өз құтқару мүмкіндігін арттыру үшін өз эмоцияларын тез жеңе білу өте маңызды;

- өз өміріңізді және айналасындағылардың өмірін тәуекел етпеңіз, қылмыскерлердің талаптарын орындаңыз, оларға қарсылық білдірмеңіз, үрей мен үрейленуге жол бермеңіз;

- шабуылдаушы қаруды қолдануға мәжбүр болатын әрекеттерге жол бермеңіз;

- егер сіз жаралансаңыз, айналасындағылардан көмек сұраңыз немесе таңып, қан кетуді тоқтатуға тырысыңыз;

- жанындағы мұқтаж адамға көмек көрсетіңіз;

- оқ атқан жағдайда, бірден жатып, жан-жағыңызға қараңыз, жақын арада жасырылатын орын тауып, тұрмай жетуге тырысыңыз. Ғимараттар, ескерткіштер, бетон бағаналар, бордюралар, жыралар және т. б. қорғаныш бола алады.;

- балаларды құтқару шараларын қабылдаңыз, қажет болған жағдайда оларды өз денеңмен жабыңыз;

- қылмыскерлердің мінез-құлқын бақылау, өзара сөйлесулерді мұқият тыңдау, рөлдерді бөлуді есте сақтау қажет;

- кепілге алынған адамды ұстау және қылмыскерлердің тұрған жері анықталған жағдайда, арнайы қызметтер үй-жайда жүргізілетін сөйлесулерді тыңдау үшін бар техникалық құралдарды пайдалануға ұмтылады. Қылмыскермен немесе басқа да кепілдіктегі адамдармен сөйлескен кезде шабуыл жасау үшін пайдалы ақпаратты хабарлаңыз. Әсіресе, кепілге алынған адамды қылмыскерден ажыратуға болатын, қарақшылардың қару-жарағы, олардың саны, үй-жайдың ішінде орналасуы, олардың моральдық жай-күйі мен ниеттері туралы анық және көзге түсетін белгілер туралы мәліметтер маңызды.

4.2.2. Арнайы қызметтер кепілге алынған адамдарды босату жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде мынадай талаптарды мүлтіксіз сақтаңыз:

- терезелер мен есіктерден төмен қарай еденде терезе мен есік ойықтарынан тік сызықта емес жатып, басыңызды қолмен жабыңыз және қозғалмаңыз;

- қылмыскерлер шабуыл кезінде көбінесе кепілге алынған адамдардың арасында жасырынуға ұмтылады, сондықтан шабуыл кезінде қылмыскерлердің қару-жарағын қолға алмаңыз;

- қандай да бір жағдайда арнайы қызметтердің қызметкерлеріне қарай жүгірмеңіз немесе олардан қашпаңыз, себебі сізді қылмыскерлер деп қабылдауы мүмкін;

- егер мүмкіндік болса, террористерден, сондай-ақ есіктер мен терезелердің ойықтарынан алыс ұстаңыз;

- егер қылмыскерлер кепілдікке алған адамдарды өзімен бірге алып шыққан жағдайда, полиция қызметкерлері қолдарын басын ұстап тұруға бұйрық береді. Бұған ашуланбаған жөн, күрт қозғалыстар жасамау керек. Тану рәсімі өтпейінше, сақтық шаралары қажет.

4.2.3. Көшіру туралы ақпарат алған кезде

- құқық қорғау органдарының қызметкерлерінен эвакуация жұмысы туралы хабар алған соң, тыныштықты сақтап, нақты, асықпай, олардың нұсқауларын орындау қажет.

- егер көшіру туралы хабар оқу кезінде (жұмыс орнында) келіп түскен жағдайда:

* сөмкеге оқулықтар мен қажетті құралдарды, құжаттарды, ақша мен құндылықтарды тез жинау, киіну;

- бөгеліп қалған құрдастарына (әріптестеріне) көмектесу;

- * оқытушымен (әкімшілік өкілімен) бірге ұйымдасып көшеге шығу;

- * ғимараттан алыс ұстану;

* жүгірмеу, үлкендердің (жауапты адамдардың) рұқсатынсыз ешқайда кетпеу, өз класының жанында болу (Оқу тобы, қызметкерлер), өйткені ұжым мүшелерінің біреуінің хабар-ошарсыз кетуі жаппай үрей тудыруы мүмкіндігін барлық уақытта есте сақтау;

* жоқ адамдарды анықтау мақсатында оқушыларды (студенттерді, қызметкерлерді) түгендеу;

* эвакуациялау туралы хабар алған сәтте ғимаратта болған адамдар қатарынан жоқ болған жағдайда дереу ол туралы полиция қызметкерлеріне және мекеме әкімшілігіне хабарлау;

- * келесі нұсқауларды күту.

5. Өзге де төтенше жағдайлар туындаған кезде

- объектідегі басшыға, өзге де жауапты тұлғаға төтенше жағдайдың туындауы туралы хабарлаңыз, олардың нұсқауы бойынша немесе объектінің атауын және оның мекенжайын көрсете отырып, бірыңғай «01» немесе «112» құтқару қызметіне өз бетімен хабарлаңыз;

- қажет болған жағдайда эвакуация жоспарына сәйкес адамдарды объектіден шығару шараларын қолданыңыз.